

PROSPEKT MOJEGA KRAJA

2. GEOGRAFSKI NATEČAJ
Štanjel 2012

Na naslovnici:

Sara Žerjal, 7. razred

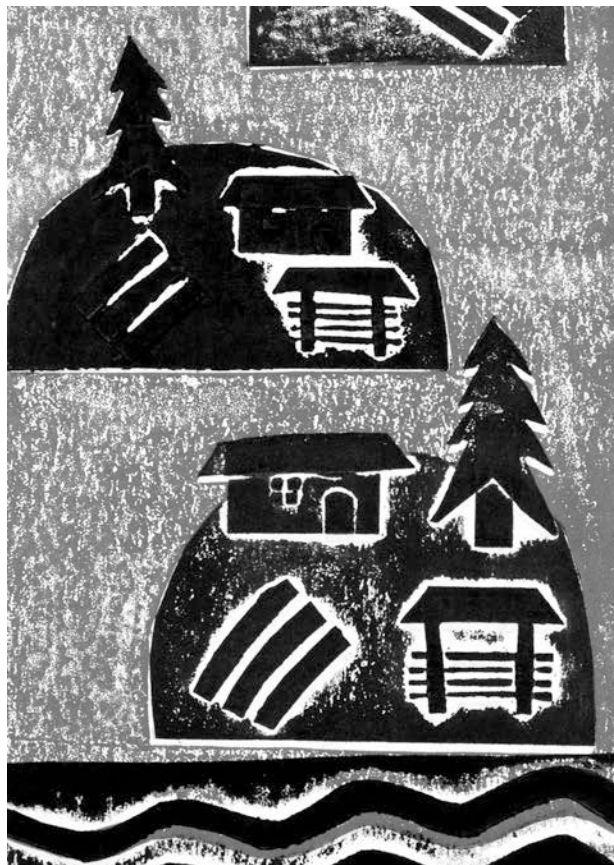
OŠ Antona Šibelja-Stjenka Komen

Na prvi strani:

Katja Kozlevčar in Brigita Ulčar, 8. razred

OŠ Šmartno

PROSPEKT MOJEGA KRAJA

ŠTANJEL, oktober 2012

GEOGRAFSKI NATEČAJ PRIREJA:

OŠ Antona Šibelja-Stjenka Komen
OŠ Dutovlje
Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Društvo likovnih pedagogov Primorja

KOORDINATORJI PROJEKTA:

Igor Lipovšek
Vlasta Markočič
Tanja Samec

STROKOVNA KOMISIJA:

Predsednik: Igor Lipovšek, prof., višji svetovalec za geografijo
Člana: dr. Anton Polšak, višji svetovalec za geografijo
mag. Lea Nemec

ZA UVODNIK

Poskus pred dvema letoma, da se tudi geografija kot šolski predmet o prostoru priključi Fabianijevemu bienalu, ki ga pripravlja društvo likovnih pedagogov Primorske, je bil uspešen. Poslani izdelki so tako po kakovosti kot tudi po količini preseglji pričakovanja. Uspešna razstava in predavanje dr. Polšaka o prostorskih vidikih geografije sta se v minulih dveh letih nadaljevala z živahnimi diskusijami učiteljev, ki so se na študijskih srečanjih in spletnih forumih lotevali vloge, vrednosti, pomena, didaktičnih vidikov in izraznih možnosti prospekta, s katerim učenci in dijaki lažje celostno, praktično, konkretno in uporabno predstavijo svoje geografsko znanje. V šolah namreč še vedno velja prepričanje, da je ocenjevanje tovrstnih izdelkov delikatno opravilo, ker se učitelji ne čutijo dovolj usposobljeni zanj in tudi šolski prostor ter javnost mu nista naklonjena. Po drugi strani pa je učitelj v precepu: zakaj bi učenci in dijaki, ki vidijo smisel svojega dela samo v ocenjenih izdelkih, počeli nekaj, kar ne bo ocenjeno; zakaj ne bi ocenili nečesa, s čimer učenec ali dijak nedvoumno in nesporno dokaže, da je osvojil cilje učnega načrta.

Poleg tega se marsikateri učitelj sprašuje, če je strokovno usposobljen ocenjevati medpredmetni izdelek. Predmetna didaktika in tudi načela pouka pri tem nimajo težav, ker spodbujajo medpredmetno povezovanje in ker merila ocenjevanja določa učitelj sam oziroma strokovni aktiv na šoli. Za slednje pač učitelj ali strokovni aktiv določi takšna merila in področja ocenjevanja, ki jih je sposoben in zmožen korektno in verodostojno oceniti; kar pomeni, da bo nekdo ocenjeval samo geografsko sporočilnost prospekta, drugi pa tudi njegovo estetsko-likovno vrednost. Vmes pa je obilica možnosti: od timskega pristopa učiteljev geografije, likovne vzgoje, slovenskega jezika, zgodovine, gospodinjstva... do možnosti, da se nekateri elementi prospekta ocenijo, o drugih pa pove ali napiše samo mnenje.

Ker je eden od ciljev sodelovanja geografov na Fabianijevem bienalu tudi izdelava smernic za vrednotenje prospekta, je bil zaradi primerljivosti, kritičnega razmisleka in stalnosti razpis letošnjega natečaja enak prvemu. Tudi vsebina je bila enaka, saj je izdelava prospekta celostna vsebina, ki je navzoča v slovenski šolski geografiji; ki je preplet likovne izraznosti, šolske uporabnosti in navezave na učni načrt za geografijo; ki omogoča razvijanje metodologije in študijski pristop učiteljev; ki omogoča objektiviziran, pregleden in enostaven način vrednotenja izdelkov; ki slovenskim učiteljem ponuja zanimivo prostovoljno obšolsko dejavnost, ki bi se kot nov člen vpela med že obstoječe: tekmovanje iz znanja geografije, izdelovanje raziskovalnih nalog, raziskovalne tabore, ekskurzije, šole v naravi, šolske učne poti, medšolske projekte na slovenski in mednarodni ravni, razpise in natečaje nevladnih organizacij in društev.

Tudi tokrat smo zadovoljni s poslanimi prospekti, saj sodeluje več šol, prispelo pa je tudi večje število prospektov. Opazna sta tudi kakovostni napredek in raznovrstnost. Nekateri avtorji so uporabili metodo in postopek, ki sta v prvem natečaju prinesla uspeh, nekateri so nadgradili zasnovo, ki v prvem natečaju ni prepričala zaradi slabše tehnične izvedbe.

Glede na število poslanih prospektov in njihovo kakovost se je komisija odločila, da podeli eno zlato, tri srebrna in dve bronasti priznanji ter štiri pohvale.

Igor Lipovšek, pedagoški svetovalec za geografijo na ZRSŠ

ODLOČITEV KOMISIJE

Žirija v sestavi dr. Anton Polšak, mag. Lea Nemeč in Igor Lipovšek je 2. julija 2012 pregledala 56 osnovnošolskih in 7 srednješolskih izdelkov, ki jih je naredilo 87 učencev oz. dijakov in ugotovila:

- malo je izdelkov, ki bi celostno ustrezali vsem merilom. Zato je komisija pogosto nagradila izdelek, ki se je le v nekaterih elementih ali celo samo v enem približal odličnosti;
- vsi poslani izdelki so pravočasno prispeli in ustrezajo razpisnim merilom;
- večina prospektov najmanj v enem elementu odstopa od stereotipnega predstavljanja svojega kraja;
- praviloma so boljše prospekte poslale šole, ki so poslale več izdelkov, kar pomeni, da so se bolj množično in bolj načrtno lotile sodelovanja na natečaju;
- veliko prospektov je premalo poudarilo temeljno zahtevo iz natečaja: »geografska predstavitev«; v mnogih je v ospredju kulturno-zgodovinski ali turistični vidik;
- preseneča manjši odziv srednjih strokovnih šol, za katere vemo, da pri pouku geografije pogosto uporabljajo prospekt ali plakat kot sredstvo za dokazovanje celostnega geografskega znanja in tudi kot dejavnost, ki jo učitelji ocenjujejo in imajo zanjo celo pripravljena merila ocenjevanja;
- večina geografskih pristopov je opisovalnih; malo je v prospektih upoštevan vzročno-posledični in procesni pristop;
- marsikateri izdelek ima odlično zamisel in zasnovano, vendar avtor ne vztraja pri eni zgodbi, ampak jo razveji v mnogotere podatke in informacije, kar povzroči heterogenost prospekta. Podobno je s končno obdelavo, saj se marsikateri avtor zadovolji s končno podobo, ki bi jo lahko izboljšal že zgolj s poravnavo besedila ali s poenotenjem okvirjev fotografij;
- nekateri prispevki so zaradi neustrezne embalaže prispeli zmečkani in poškodovani;
- nekateri izdelki so po velikosti presegle zahtevana merila. Komisija jih ni izločila, je pa prednost povečanega obsega, ki omogoča večjo ali privlačnejšo razporejeno količino informacij, odštela;
- nekateri prospekti so večje uporabili tehniko zlaganja na manjše dele kot sporočilni element;
- nekateri prospekti mehanično zadoščajo vsebinskim in tehničnim merilom razpisa, njihovi sestavni deli pa nimajo vedno funkcije ali sporočilne vrednosti in so zato fragmentarni;
- komisija je višje vrednotila prospekte, ki so imeli avtorske fotografije kot tiste, ki so imeli fotografije z medmrežja ali javnih prospektov;
- dva prospekta sta kot sporočilni element vključila tudi sodobno kodo QR;
- zanimiv je prospekt trajnega, vračljivega značaja, ki je plastificiran in namenjen večkratni rabi;
- nekateri avtorji so se preizkusili tudi v tridimenzionalnem načinu;
- marsikateri prospekt ima neilustrativne fotografije panoramskega tipa, ki so zaradi majhnosti slabo prepoznavne. Nekateri kljub pomanjkanju prostora na prospekt umeščajo po dve ali celo tri skoraj enake fotografije istega pojava;
- podpisi fotografij so pogosto nezanimivi ali ponavljajo tisto, kar je jasno s fotografije (npr. cerkev v kraju,

- spomenik, smučišče);
- zgodovinske fotografije imajo včasih samo dekorativni namen in niso vezane na razvojno razumevanje procesov v pokrajini ter niso vezane niti na besedilo ali zemljevid v prospektu niti na dejanske razmere v pokrajini;
 - nekateri prospekti imajo všečen, estetski in funkcionalni izbor črk, pisave oz. tipografije;
 - ponekod je ploskovna likovna estetika postavljena nad zmožnost branja besedila. Zlasti pri napisih na fotografijah se pojavlja težava, ker se na temno sivi podlagi črnih črk ne da prebrati;
 - le redki si poskušajo izmisliti svoj znak/simbol ali piktogram, več jih nalepi na prospekt uradni logotip nekega kraja ali zanimivosti ter nekritično dekorira prospekt z uveljavljenimi piktogrami;
 - merilo zemljevidov in njihova vsebina sta pogosto izbrana neustrezno ali zgolj rutinsko in ne presegata splošne orientacijske vloge;
 - besedila so pogosto stereotipna in publicistična ter uporabljajo presežnike (najbolj zanimiv, čudovit, enkraten...) in s tem ciljajo na prvo, zunanje motiviranje turista. Boljša so tista, ki bodisi prepričajo z jezikovno poetiko in osebnim odnosom ter tista, ki imajo geografsko izčiščeno sporočilo.

Za naslednji razpis komisija predlaga:

- jasneje razmejiti vrednost lastne in prenesene fotografije ali zemljevida;
- vsaki fotografiji, zemljevidu, grafu ipd. pripisati iz katerega vira je prevzet, če ni izdelek avtorja prospekta;
- izjavo, da je izdelek avtorsko delo in niso necitatno porabljeni deli prospektov ali znaki in simboli javnih oz. uradnih sporočil;
- razmislek, da bi bil natečajni izdelek razglednica (format A5 ali 30 X 12 cm), ki ima na naslovni strani avtorsko podobo, na zadnji strani pa prostor za naslovnika in znamko ter nekatere besedilne in/ali grafične geografske informacije.

Komisija je izdelke pregledala, razvrstila in jih ob sodelovanju z dr. Beatriz Tomšič Čerkez nagradila na osnovi naslednjih meril:

- vizualni vtis in privlačnost;
- zastopanost v razpisu zahtevanih elementov in njihova uravnoteženost;
- razvijanje ideje osnovnega sporočila oz. mota prospekta;
- geografska in likovna izvirnost;
- gospodarna raba izraznih sredstev;
- estetika likovnega sporočila;
- končna obdelava.

Komisija se je odločila, da prospektov ne bo delila na osnovnošolske in srednješolske, saj je prispelo samo 5 srednješolskih del, ki pa po kriterijih niso bistveno odstopala od osnovnošolskih izdelkov.

NAGRAJENI PROSPEKTI

ZLATO PRIZNANJE

ŠEMPAS

Kristi Komel, 14 let

OŠ Šempas

Mentorica: Patricija Pregrad

SREBRNO PRIZNANJE

AJDOVŠČINA

Katja Peljhan, 14 let

OŠ Šturje Ajdovščina

Mentor: Martin Štinjek

ČRNI VRH – igračka »hudiček«

Matevž Rupnik, 14 let

OŠ Črni Vrh

Mentorica: Karmen Simonič Mervic

KRIŽ

Monika Samec, 3. letnik

Srednja šola Venca Pilon,
program Predšolska vzgoja

Mentorica: Irena Šen Vitez

BRONASTO PRIZNANJE

KOMEN

Sara Žerjal, 7. razred

OŠ Antona Šibelja-Stjenka Komen

Mentorica: Tanja Samec

NARAVNE ZNAMENITOSTI NOVEGA MESTA

Karmen Zupančič in Martina Per, 8. razred

OŠ Center Novo mesto

Mentor: Valter Rabič

POHVALA ZA IZBOR IN IZVEDBO LIKOVNE TEHNIKE

GOZD - REKA

Avtorici: Katja Kozlevčar in Brigita Ulčar, 8. razred

OŠ Šmartno

Mentorji: Sonja Marin, Marjana Šuštaršič, Boštjan Pogač

POHVALA ZA NAZOREN PRIKAZ

COL IN OKOLICA

Avtorici: Izabel Čebokl in Laura Bolčina, 13 let

Osnovna šola Col

Mentorica: Jasmina Likar Štinjek

RIBNICA

Avtor: Vid Čebbron, 15 let

OŠ Branik

Mentor: Jernej Krečič

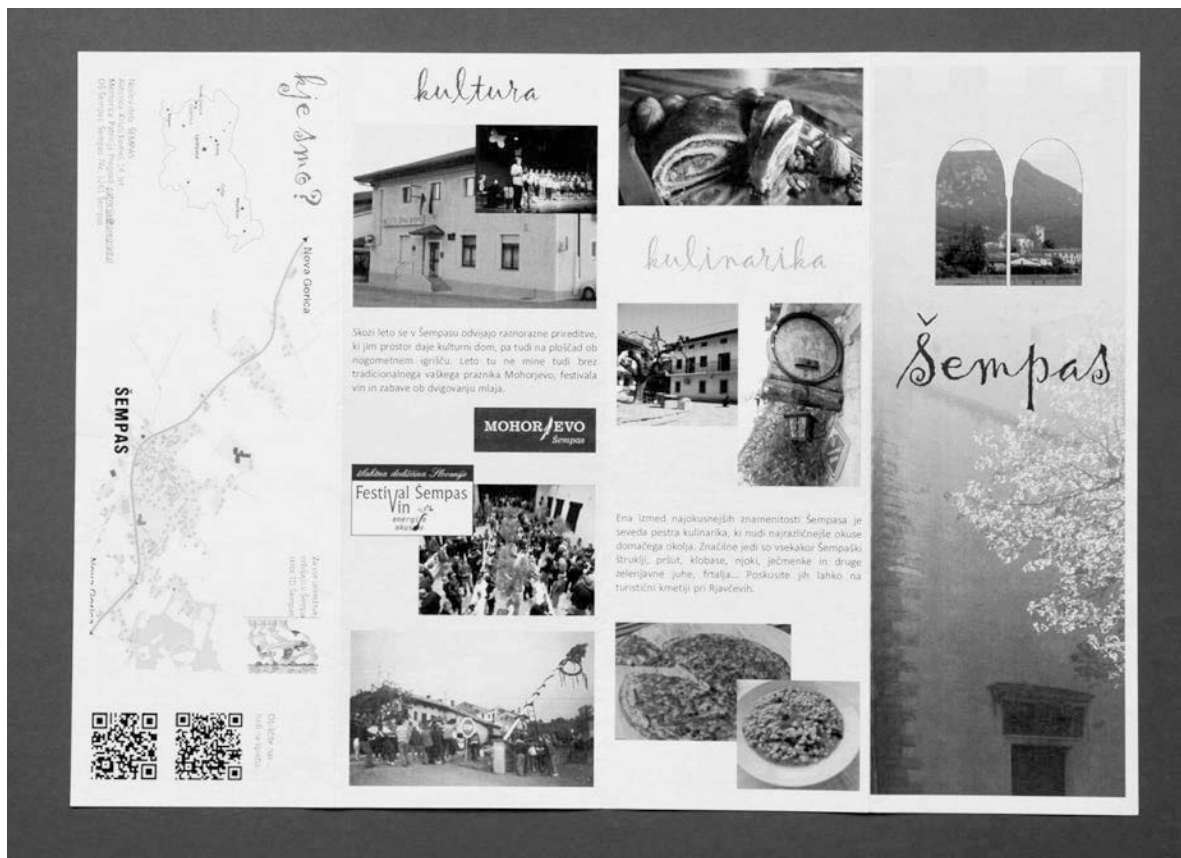
POHVALA ZA OBLIKOVNO ZASNOVO PROSPEKTA

NOVO MESTO

Avtorici: Lucija Ana Radovič in Maruša Jakše, 14 let

OŠ Bršljin

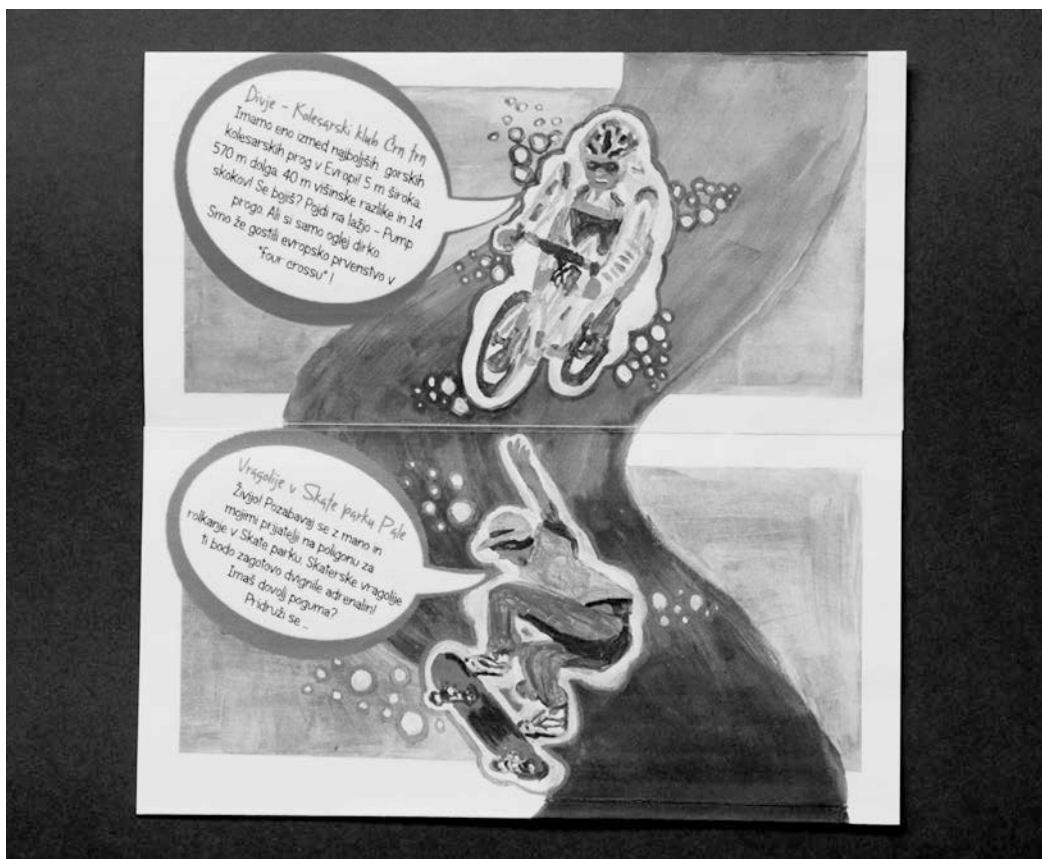
Mentorica: Dunja Bukovec

Kristi Komel, 14 let
OŠ Šempas

Prospekt je prepričljiv v svoji izvirnosti, geografski celostnosti in likovni izvedbi; slednja je nadgrajena na področju tipografije naslovov, ki so barvno usklajeni s predstavljenim sklopom vsebine. Izbor fotografij ustrezno podpira predstavljeno vsebino. Fotografije imajo primerno velikost. Prva stran likovno izstopa zaradi izčiščenosti, kompozicije in sporočilnosti.

Prospekt vsebuje tudi kodo QR, ki je nima noben drug prospekt. Kartografsko je kraj umeščen na makro- in mikroregionalnem nivoju.

Kristi Peljhan, 14 let
 OŠ Šturje Ajdovščina

Zloženska izstopa zaradi celostne zgodbe, ki je tako slikovno kot besedilno v celoti avtorska. Osredotoča se na izbrane naravne in družbene geografske vsebine, katerih lokacija je kartirana. Obseg besedila ustreza predstavljeni vsebini. Je ena redkih, ki geografski prostor predstavlja skozi oči kolesarja.

Matevž Rupnik, 14 let
OŠ Črni Vrh

Avtor je znano prstno igralko »hudiček« spremenil v prospekt, ki vabi na Črnovrško planoto. Delo spada med najbolj inovativne prispevke in bi ga z lahkoto uporabili za komercialne oz. turistične namene; predvsem za populacijo otrok. V zloženki je predstavljenih osem značilnosti Črnovrške planote, ki so tudi slikovno podprte. Nadgradnja izdelka bi bila karta, po kateri bi se turist lažje orientiral, da bi samostojno našel iskane točke.

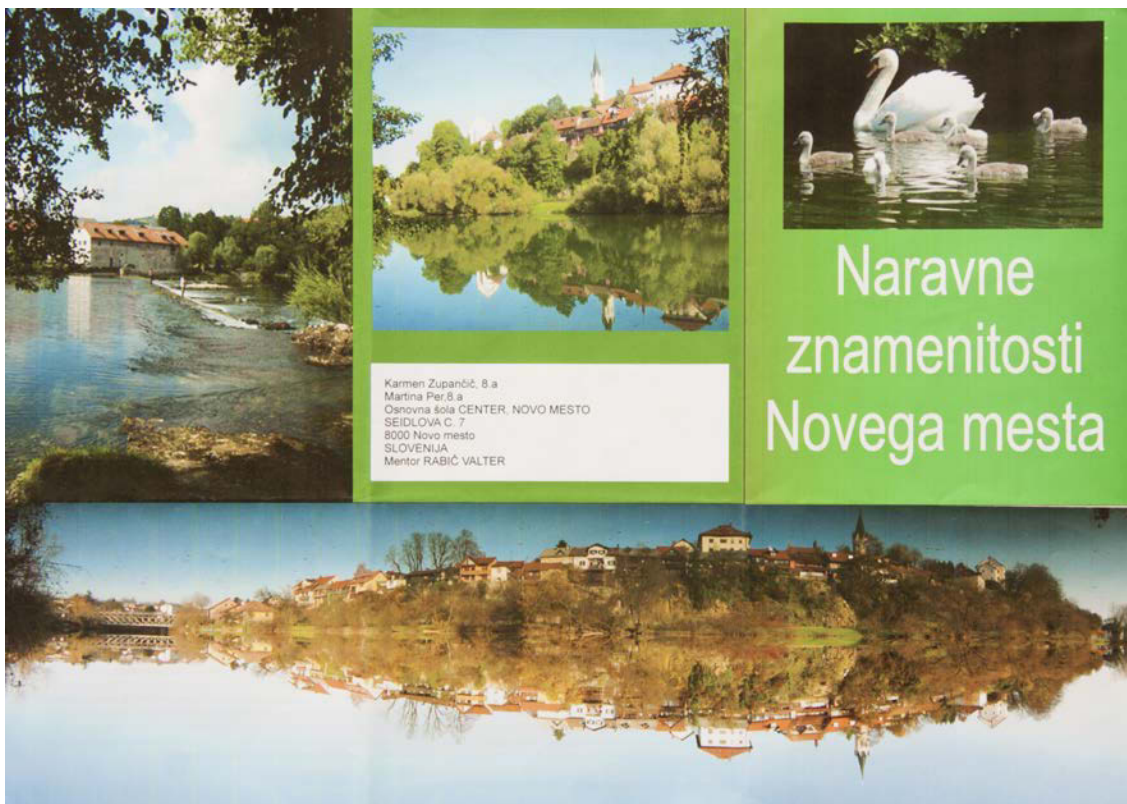
Monika Samec, 3. letnik
SŠ Veno Pilon Ajdovščina, program Predšolska vzgoja

Prospekt sestavljajo posamezni listi, ki v podobi, besedilu in zemljevidu predstavljajo podeželsko naselje Križ. Z likovnega vidika je prospekt tehnično dovršen. Mapo, v kateri so vloženi listi, odlikuje panoramska fotografija naselja, iz katere je prepoznavna zasnova vasi z vidika naselbinskih, gospodarskih in prometnih značilnosti.

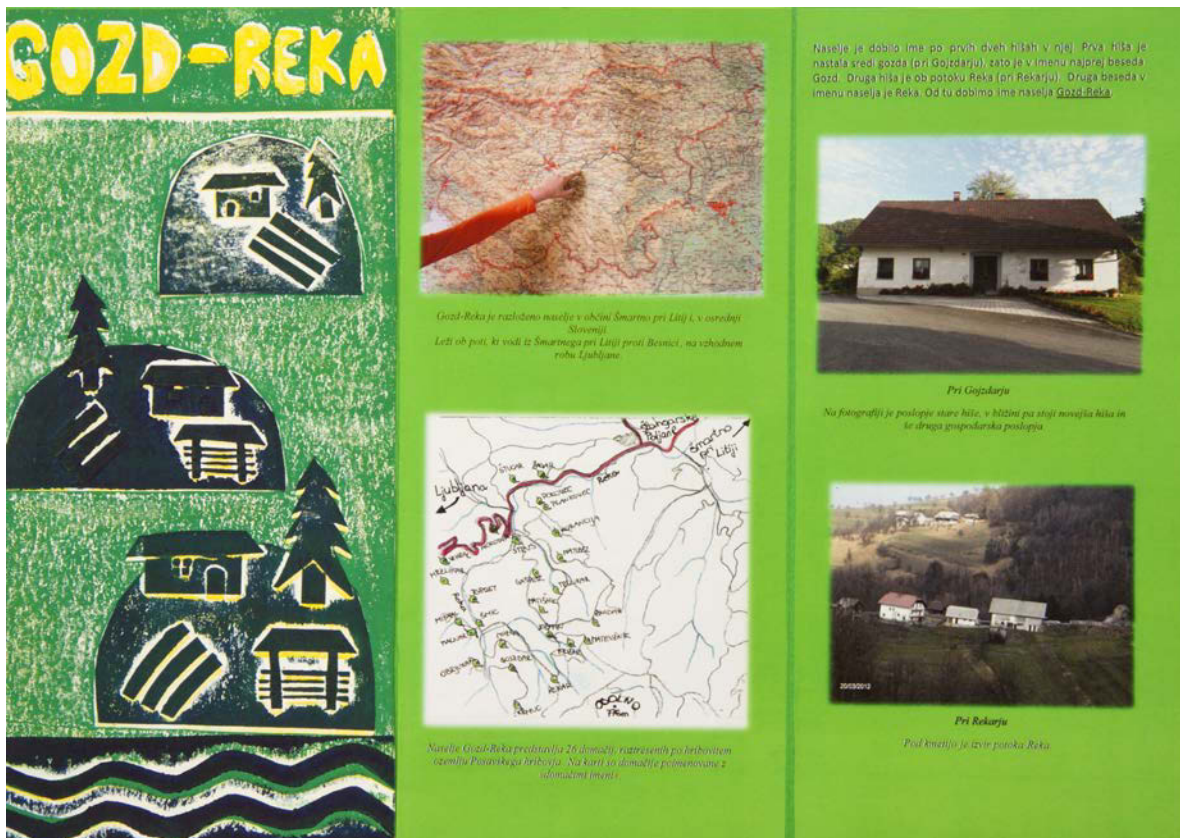
Sara Žerjal, 7. razred
OŠ Antona Šibelja-Stjenka Komen

Prospekt je sestavljen iz več razglednic, ki prinašajo sicer geografsko fragmentarne, a vendarle pomembne informacije, ki omogočajo sestaviti barvit mozaik kraja. Prepričljiv je v geografski celostnosti in likovni izvedbi. Lahko ga uporabimo kot celoto ali kot posamične razglednice. Ker je zasnova mozaična, učinkoviteje delujejo tiste razglednice, ki niso preveč na drobno členjene oziroma ne prinašajo obilice raznovrstnih besedil in fotografij.

Karmen Zupančič in Martina Per, 8. razred
 OŠ Center Novo mesto

Prospekt je prepričal z izborom in velikostjo fotografij. Njegovi odliki sta usklajenost in povezava med legendo zanimivih turističnih točk in zemljevidom. Kompozicija grafičnega in besedilnega dela je uravnotežena. Pomemben je izbor vode kot veznega likovnega in geografsko strokovnega elementa, ki poudarja pomen reke Krke za nastanek in razvoj Novega mesta.

Katja Kozlevčar in Brigita Ulčar, 8. razred
OŠ Šmartno

Prospekt odlikuje naslovnica v izvedbi likovne tehnike kolažnega tiska. Druga odlika je inovativen grafični prikaz števila domačij na posameznih nadmorskih višinah, ki potrjuje dejstvo, da je v predalpskih pokrajinah Slovenije termalni pas najgosteje poseljen.

PO HRIBU NAVZGOR

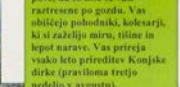
Kovč razlozna točka, vzhletiše jadralskih padalcev in zmalarije. Jadranje je možno vse leto. Ugodni smeri vetra za letenje so J, JZ in Z. Tu lahko vidimo številne viharilke.

Razgled s Kovča na Vipavsko dolino s Krassom v ozadju.

Vas Gora leži 4 km od Cola proti Predmeji. Ze samo ime pove, da so bile te vasi raztresene po gozdju. Vas obkrožijo pohodniki, kolezarji, ki si zaželijo miru, tišine in lepote narave. Vas priteja vsako leto privlačni kmetjski dirke (praviloma tretjo nedeljo v avgustu).

Škantarjeva tikavica je največja v Sloveniji. Nastala je v kamniti vdolbini na vrhu hriba. Včasih je bila pomemben vir pitne vode za to okrajno območje, saj v njej skoraj nikoli ne zmanjka vode.

Avstrijska armada je na Grehovci zgradila stotim bunkerjem v času I. sv. vojne. Zgrajene so bile tri večje atrilne, A1NZR, CVAJR, DRAJR.

V Zagolcu najdemo več zanimivosti: kamnito sfingo, za katero se ne ve, kdo in kdaj jo je zgradil, 400 let staro lipo in skalo, na kateri piše, da 17 let ni bilo dežja. Ta skala nam opominja, da smo na kraškem območju, kjer so prebivalci čutili veliko pomanjkanje pitne vode.

Zaselek Malo Polje leži v ovah. Na V strani svake leži snežna jama, v kateri se poroča spemskadi zadržji sneg.

Niški teden leti 1827

COL

in okolica

Col (612 m n. v.) je razpotje. Leži na vzhodnem robu Trnovske planote, na križišču poti v vse smeri: navzdol v Zgornjo Vipavsko dolino, proti Obliči in Krasu, proti Črnuemu Vrhu in Ljubljani ter proti Kalceju skoz Viličje, Podkraj in Hračico. Kdaj je vas dobila svoje ime, še ni povsem raziskano. V času Avstro-Ogrske, pa tudi kasneje, pod Italijo, in še po 2. svetovni vojni, se je naselje delilo na zaseleka Col in Orešje. Dolgo časa se je selitna vas imenovala Podobli, ki pa je kasneje izpodrinila ime Col, pa colinici, ki so jo morali plačevati, tukaj je potekala meja med Primorsko in Kranjsko. Colina se je pobirala pri prvi hili pred vasjo, ob cesti, ki vodi iz Ajdovščine ali Vipave na Col. Ker se je ta imena imenovala tudi Avžlak, se ta hila še danes imenuje pri Avžlaku.

Na območju Cola, ob rimski cesti, je bilo najdenih več predmetov iz rimskega časa. Zadnje najdbe pa dokazujejo, da je bil Col poseljen že davno pred prihodom Rimljanov (vsaj 500 let pred Kr.). Prevladujoči kamniti na Colu in okolici sta apnenec in dolomit. Povrje je zakravelo, zato tu vidimo številne kraške pojave: vrtače, izvabi, škraplje, jame, brezna ... Ponekod je vidna breča, pod Colom pa stik apnenca in laporja.

Izabel Čebokl in Laura Bolčina, 13 let
OŠ Col

Prospekt je kakovosten zaradi velike sporočilnosti. Osrednje mesto zavzemata pregledna zemljevida. Iz njiju s tehniko prekrivanja radialno žarčijo opisi zanimivosti s fotografijami, ki so kljub majhnosti informativne in upodabljajo bistveni vzrok povabila. Geografsko pomenljiva, duhovita in v sobesedilo vpeta sta tudi oba nadnaslova.

Vid Čebtron, 15 let OŠ Branik

Prospekt odlikuje dobra povezanost med lokacijami na zemljevidih in fotografijami ter opisi najpomembnejših, v večini kulturnih znamenitosti in zanimivosti kraja. Večina prispelih prospektov namreč te korelacije nima oziroma je zgolj nakazana.

Lucija Ana Radovič in Maruša Jakše, 14 let OŠ Bršljin

Prospekt je oblikovno dovršeno zasnovan in izveden ter funkcionalen. Nadgraditi bi ga veljalo z bolj dinamično geografsko predstavitvijo, ki ne bi temeljila zgolj na besedilu, ki se prekriva s prosojnimi podobami v ozadju.

SEZNAM RAZSTAVLJALCEV, NJIHOVIH MENTORJEV IN ŠOL

OŠ Veno Pilon Ajdovščina,
program Predšolska vzgoja
Mentorica: Irena Šen Vitez
Monika Samec

OŠ Beltinci
Mentorica: Simona Vusič
Mihaela Kavaš

OŠ Branik
Mentor: Jernej Krečič
Vid Čebren

OŠ Cankova
Mentorja: Peter Obal in Monika Hajdinjak
Mateja Hari in Katja Štesl

OŠ Col
Mentorica: Jasmina Likar Štinjek
Izabel Čebokelj in Laura Bolčina

OŠ Črni Vrh
Mentorica: Karmen Simonič Mervic
Matevž Rupnik
Andraž Kavčič
Aljana Kavčič in Daša Egič

OŠ Mirana Jarca Črnomelj
Mentorica: Nevenka Jankovič
Alenka Švajger in Marija Antonela Petrač

OŠ Louisa Adamiča Grosuplje
POŠ Šmarje –Sap
Mentorica: Polona Ferbežar
Tjaša Mehle

OŠ Dragomirja Benčiča - Brkina Hrpelje
Mentorica: Suzana Štavar
Nika Ivanovič

OŠ Toma Brejca, Kamnik
Mentorji: Vesna Kropivšek, Mojca Janžekovič,
Andrej Matjan
Laura Levec in Tanja Kostadinovič
Pia Zala Ivanko in Pia Lapanja
Urban Arbajter

OŠ Antona Šibelja-Stjenka Komen
Mentorica: Tanja Samec
Sara Žerjal, Nika Štolfa

OŠ Križe
Mentorica: Martina Hribernik
Nuša Slapar, Špela Alič

OŠ Križevci
Mentorja: Metka Štuhec, Kristina Kocuvan
Sara Gaberc

Šolski center Krško – Sevnica
Mentorica: Veronika Gradišek
Katarina Pribožič

OŠ Lesično

Mentorica: Lidija Kotnik Kalužer

Zarja Kovačič in Tjaša Lah

OŠ 16. Decembra, Mojstrana

Mentorica: Jerca Bogataj

Zalka Olip in Amadeja Popič

Laura Pretnar in Trina Praprotnik Malej

Biotehniški center Naklo

Mentorica: Bernarda Božnar

Gašper Stanonik

Tadej Pagon

OŠ Bršljin, Novo Mesto

Mentorica: Dunja Bukovec

Lucija Ana Radovič in Maruša Jakše

Barbara Doberdrug

OŠ Center Novo Mesto

Mentor: Valter Rabič

Erika Grum in Ana Henčič

Sara Lenart in Maruša Šašek

Ema Vovko in Ema Antič

Karmen Zupančič in Martina Per

OŠ Otlica

Mentorica: Zdenka Rosa

Sara Krapež

OŠ Radlje ob Dravi

Mentorica: Vlasta Pavlič

Neža Šrajner

OŠ Šempas

Mentorica: Patricija Pregrad

Nina Šinigoj in Nikita Kodrič

Kristi Komel

Agnesa Nrecaj

OŠ Šempeter

Mentor: Bojan Lenart

Klara Tominšek in Iris Hočevar

OŠ Šmartno

Mentorji: Sonja Marin, Marijana Šuštaršič,

Boštjan Pogač

Tanja Pintar in Tanja Ulčar

Tjaša Femc in Tina Možina

Katja Kozlevčar in Brigita Ulčar

OŠ Šturje

Mentor: Martin Štinjek

Katja Peljhan